

Seria: Bain cler ch'eu discuor rumantsch

„Da dudir quists plets am paraiva la cana“

Gianni Castellazzi fa da pledader pro'ls gös dal CdHE

DA MARIO PULT / LR

Il sport es internaziunal e la lingua rumantscha ha fadia da tgnair pass cullas expressiuns sün quist chomp. Il „speaker“ illa halla da Gurlaina a Scuol demuossa pro mincha gö chi's vain inclet eir schi's discuorra rumantsch.

La halla da Gurlaina rebomba da clocs da tamburs, da cloms ritmisats, da tschüblöz e da musica chi strasuna. Il Club da hockey Engiadina, il CdHE, es pront sül glatsch per cuntinuar sia via da success illa seguonda liga. Seis fans til sustegnan cun vusch plaina e'l pledader, Gianni Castellazzi, annunzcha las squadras. Ma quai nu capita cun „Liebi Sportfrünnda“, dimpersè cun „Chars amis dal hockey sül glatsch“.

„Far chomma murella“ – che bell'expressiun

La colliaziun da Gianni Castellazzi cul hockey es fich stretta: „A seis temp n'haja giovà sco attachant junior dal club da hockey da Sent e lura blers ons illa squadra, uschè ch'eu cugnuosch fich bain il hockey regional da la quarta, terza e seguonda liga.“ El sezza sün sia sopcha illa cabina stretta a l'ur dal glatsch ingio chi'd es lö amo per la persuna chi ha suot controlla il temp. Cur cha Castellazzi giovaiva sco defensur faiva Cla Sarott da Sent da pledader. „Quel dschaiva tuot in rumantsch e quai m'ha fascinà. El dovraiva expressiuns fich originalas, tipic rumantschas sco per exaimpel ‚far chomma murella‘ e minchatant eir plets ch'eu nu vaiva amo mâ dudi. Quai am paraiva simplamaing la cana,“ s'algora Castellazzi. Schabain ch'in general ün giovader nu taidla o nu doda che cha'l speaker disch s'han ils plets rumantschs da Cla Sarott listess ingravats in sia memoria. Perquai s'ha'l subit miss a disposiziun cur cha'l club tscherchaiva ün nouv pledader. Ed uossa fa'l quista lavur fingià quatter ons.

Plets simpels ed inclegiantaivels

Il prüm temp ha fat Gianni Castellazzi tuot las annunzchas in rumantsch. „Ma davo ün pêr jadas n'haja tschüf reclomaziuns davart da las squadras da lingua tudais-cha. Lura n'haja stuvü far ün cumpromiss“, quinta'l. Quist consista i'l fat cha la squadra ospitanta vain salüdada in tudais-ch (culs noms dals giovaders) e ch'implü ils chastis e'ls gols vegnan eir comunichats in tudais-ch. Però pel CdHE es la lingua ufficala il rumantsch: „Nossa squadra vain preschantada ed incuraschada in rumantsch, inclus ils chastis.“ Quists han nomers chi valan dapertuot. Il pledader ha üna glista cun üna trentina da cuntravenziuns a las reglas e quistas sun scrittas in tudais-ch. Gianni Castellazzi tradüa spontanamaing: „Eu nun ha gnü vöglija da scriver sü per rumantsch, eu di simplamaing quai chi'm vain adimaint. I nun es adüna listess pled o listessa formulaziun ma quai nun importa.“ El admetta cha adüna nu saja simpel da tradüer e chi valess forsa la paina da far far la traducziun, però: „Ils plets ston esser simpels ed inclegiantaivels pels spectatuors.“ Dürant il gö ha'l da dar aint il computer, chi'd es online, las datas importantas: minutas precisas dals gols, nomer da chastis e da giovader sco eir dürada dal chastis. Per l'ura es respunsabel Gian Duri Bott: „Quel fa eir ir la musica.“ Minchatant daja mumaints da furia e da confusiun: „Schi dà plüs e blers chastis nun esa simpel d'avair la survista. Ma ils arbiters sun in general amiaivels e'ns güdan.“ Cha dal rest hajan quists tuot plaschair da dudir rumantsch e nun hajan mâ reclomà, manaja Castellazzi.

Reacziuns positivas

L'associaziun chantunala da hockey sül glatsch organischescha adüna darcheu dis da scolaziun. Gianni Castellazzi ha frequentà ün di a Cuaira ingio ch'el ha imprais l'important, nempe da dar aint als datas cul laptop. Cun scolaziun interna pissera'l cha eir oters sapchan dar inavant quistas datas sch'el vess da mancar. „Imprais a discuorrer nu vaina, dal rest nu fetscha ingüns comentars. Dürant la posa duna be part co chi sta cun tschels gös ed ingrazch amo als sponsuors“, disch el. Plünavant ha'l amo da pajar ils arbiters e lura til resta il plü da tuot temp avuonda per baiver ün magöl vin chod. El fa quint da far inavant da pledader: „Eu n'ha badà ch'eu sun main agità illa cabina co sülla tribüna.“ Las reacziuns a sias intervenziuns per rumantsch sun quasi tuottas be positivas, qua o là survain el dafatta ün cussagl davart dals spectatuors da dir quist o tschai otramaing. „Be ils giovaders nu dischan inguotta, quels han da far avuonda cun sai sves“, ha constatà il pledader. In d'üna stagiun han lö illa halla da Gurlaina raduond 40 gös cun tuot las squadras. Gianni Castellazzi pissera per la coordinaziun da las 10 persunas chi's mettan a disposiziun da maniera voluntaria per cha'ls gös possan gnir realisats. Per el nun esa ün stuvair gnir illa halla, pustüt eir causa cha seis mat giova culla squadra dals minis. Gianni Castellazzi gioda eir cur cha'l CdHE giova a San Murezzan ma sia nerva vain schanjada plü bain pro'ls gös a chasa.